

bygge på en opdeling af de sygesikrede på baggrund af en indtægtsgrænse.

Et udvalg har afgivet betænkning om dette spørgsmål — og der skal nu træffes politisk beslutning om sagen.

Tidsmæssigt sammanfaldende med sygesikringsloven kan jeg lige nævne, at vi har ændret tilskudsordningen for medicin. Det var vort indtryk, at medicinnisbruget havde taget et sådant omfang, at der måtte skrives ind. Det gjorde vi ved at nedsætte tilskuddet i en række præparater, uden at det dog berørte den livsvigtige medicin.

Den største diskussion i Danmark har vi imidlertid haft om den såkaldte dagpengereform.

En dagpenges ordning var efter regeringens opfattelse en af de aller vigtigste elementer i socialreformen. Gennem gode dagpengeregler skal vi nemlig sikre os, at personer, der på grund af sygdom eller arbejdsulykke kommer ud for et indtægtsbortfald, ikke går hen og bliver sociale tilfælde af den grund.

Regeringen gennemførte derfor med virkning allerede fra 1. april 1972 en lovændring, der betød en klækkelig forhøjelse af beløbene.

For sygedagpengenes vedkommende har vi hevet maksimumbeløbet pr. dag fra 67,50 kr. til 106 kr. — altså en stigning på over 50% — ligesom vi hævede dækningsgraden fra 80% til 90% af lønnen.

Først med den nye dagpengelov, der trådte i kraft den 1. april i år, kan vi dog tale om en egentlig reform på dagpengesområdet.

Baggrunden for reformen var socialreformkommissionens tanker om at samle administrationen af ydelser til enkeltpersoner i primærkommunen. Dagpengene ydes nu efter *ensartede* regler uden hensyn til årsagen til uarbejdsdygtigheden, og hele den *erhvervsaktive del af befolkningen* er sikret mod tab af indtægt under uarbejdsdygtighed, de vil sige både lønmodtagere og selvstændige er dækket af ordningen. Med den forhøjelse af dagpengene, der blev gennemført sidste år, betegner dagpengereformen et stort skridt henimod det, der er mit partis mål, nemlig fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Denne målsætning har vi bl.a. søgt at nærme os ved en fjernelse af *ventetidsreglerne*, karenstidene, og ved fuldstændig afskaffelse af den faste begrænsning på 1 år af dagpengenes varighed.

I den nye ordning spliter man hver fraværperiode op i to dele.

Den første del er på fem uger og hedder *arbejdsgiverperioden*. I denne tid er det arbejdsgiveren, der skal udbetale dagpengene uden refusion fra det offentlige.

For nogle arbejdsgivere må man imidlertid forudsætte, at det kan blive en økonomisk belastning med denne nye pligt. Det er derfor åbnet adgang til at forsikre sig ud af denne risiko

Eva Gredal, socialministari, spyr Klaus Herman, leidar á sosialu deild ríkisumboðsins, um veðurlíkindini. »Ja, hr. — jeg mener socialminister — det er lidt svært at sige, jeg tror dog det bliver godt.«

mod betaling af et yderligere bidrag.

I den anden del af sygetilfældet, det vil sige efter 5 ugers uarbejdsdygtighed, skal det sociale udvalg udbetale dagpengene, og det skal være både til lønmodtagere og til selvstændige.

Hvis der er tale om f.eks. en funktionær, der jo har ret til løn under sygdom, skal arbejdsgiveren kunne indrømde i den ansattes ret til dagpenge — igen noget der vil øge sikkerheden i ansættelsen, fordi arbejdsgiveren bliver mindre tilbøjelig til at afskedige på grund af sygdom, når han får dækket en del af sine udgifter til syge løn. Jeg tror navnlig, at dette vil vise sig at blive til betryggelse for mange ældre funktionærer.

Den lov på det sociale område, der dominerede arbejdet i folketinget i sidste samling, og som vil gøre det igen, når tinget mødes til oktober, vil være den sociale bistandslov.

For at illustrere behovet for denne lov må jeg henvise til, at der rundt omkring i den sociale lovgivning findes en lang række bestemmelser, der overlapper hinanden, eller som giver adgang til de samme ydelser, men udfra vidt forskellige betingelser.

Det hænger selvfølgelig sammen med, at de enkelte love er kommet til lidt efter lidt, og at man har løst problemerne efter hånden, som de har præsenteret sig.

Groft taget kan man sige, at de sociale hjælpemuligheder endnu i dag er splittet op efter, hvad der er årsag til, at man får brug for hjælpen. Der er f.eks. særlige regler for hjælpen afhængig af, om man kan placere søgen i den ene eller anden gruppe, såsom enlige for sørgere, børn og unge med tilpasningsvanskeligheder, fysisk og psykisk erhvervshemmede o.s.v.

Denne overdrevne opdeling har i praksis vist sig at være utilfredsstillende. De administrative myndigheder har brugt alt for meget tid på at fortolke og sommetider overfortolke bestemmelserne. Vi skal i stedet, som det er blevet sagt, hellere opbygge en social verk-

tojskasse, således at vi kan koncentrere os om at hjælpe i de tilfælde, hvor der er behov for det, og fordi der er behov for det.

For det første skal der gennemføres en administrativ forenkling, således at den, der har brug for bistand kun behøver at rette henvendelse til én myndighed, nemlig til social- og sundhedsforvaltningen i hans egen kommune. Her bliver det så opgaven at foretage en samlet bedømmelse af klientens og evt. hans families forhold i det omfang, det er nødvendigt.

Det er klart, at man ikke på socialforvaltningen vil råde over det sagkundskab, der er nødvendigt i alle tilfælde. Der vil derfor under behandlingen af de enkelte tilfælde være adgang til at søge råd hos amtskommunens socialcenter og andre instanser med særlig sagkundskab. Men fører dette til, at der skal ydes hjælp, bliver denne kanaliseret gennem de sædvanlige sociale myndigheder.

Denne samling af kompetancen hos de sociale udvalg betyder bl.a., at der ikke længere er basis for at opretholde særlige børne- og ungdomsværn. Ligeledes vil revalideringscentre og mødrehjælpsinstitutionerne blive nedlagt som selvstændige institutioner.

Men jeg vil gerne, for at forebygge misforståelser, understrege, at nedlæggelsen af såvel børneværnene som revalideringscentre og mødrehjælpsinstitutionerne ikke betyder, at disse opgaver ikke længere vil blive løst. Det der sker, er at vi samler løsningen af opgaverne et sted. Vi gør det, dels for at forenkle og dels for at effektivisere og forbedre den bistand, vi kan tilbyde.

Her er vi så ved det andet hovedprincip, nemlig udbygningen af de former for bistand, der kan ydes den enkelte.

Som jeg nævnte før, er adgangen til bistand efter de regler, der gælder i dag i vidt omfang afhængig af, om man kan henføres til den ene eller anden gruppe i tilfælde.

I modsætning hertil vil det i bistandsloven blive fastslået at det afgørende er den enkeltes behov — og ikke, om han er pensionist, erhvervshemmet

værnepligtig, eller hvad det nu måtte være.

I dag gælder der f.eks. en særlig rådgivningsordning — familievejledningen — for familier med børn under 18 år. I bistandsloven vil der blive åbnet adgang for hele befolkningen til denne rådgivning.

På samme måde vil bistandsloven fastslå, at økonomisk hjælp skal udmåles efter samme retningslinier, hvad enten transsagen er sygdom, aftjening af værnepligt eller en ægtefælles død.

Det kan også nævnes, at varig hjemmehjælp og institutionsophold vil kunne ydes, uanset om den pågældende er pensionist.

Disse principper betyder bl.a., at der i akutte trangssituationer sags kan sættes ind med økonomisk hjælp, der virker at en varig forringelse af familiens sociale situation kan undgås.

Hvis det senere viser sig, at der må ydes vedvarende offentlig hjælp, sker der en nedtrapning af ydelserne til folkepensionsniveauet.

For det tredje bygger bistandsloven på en decentralisering af ansvaret for oprettelse og drift af sociale institutioner. Det vil sige, at institutionsområdet lægges ud fra staten til henholdsvis amtskommunerne, bortset fra helt specielle institutioner som fortsat tænkes drevet af staten. Det er i første omgang navnlig børne- og ungdomsforsorgens institutioner, der bliver berørt heraf — idet der endnu ikke er taget stilling til decentralisering af alderssageforsorgen og den øvrige serforsorg.

De vil sikkert have bemærket, at jeg ikke har beskæftiget mig med de sociale pensioner — folkepensionen, invalidpensionen og enkepensionen. Forholdet er her det, at disse love ikke direkte indgår i socialreformen — bortset fra, at tilkendelsen af f.eks. invalidpension, som jeg nævnte tidligere, vil blive lagt ud fra det centraliserede organ til de såkaldte revaliderings- og pensionsnævne i amtene.

Men dette forhold betyder ikke, at der ikke skal ske noget på pensionsområdet.

Jeg vil blot nævne, at regeringen for et halvt år siden nedsatte det såkaldte pensionsreformudvalg, der har fået til opgave at kulegrave hele pensionsområdet.

Det er her tanken at undersøge, hvordan pensionerne kan forbedres, idet navnlig til lægspensionstanken skal vurderes, og dels at foreslå mere enkle og effektive regler — således at pensionsloven kommer til at harmonere bedre med f.eks. skatte- og boliglovgivningen.

Jeg har nu omtalt forskellige sider af den sociallovgivning, der i disse år undergår betydelige ændringer i takt med, at vi gennemfører socialreformen. Og jeg vil til slut bare fremhæve én ting, der til syvende og sidst vil være afgørende for, om resultaterne kommer til at stå mål med vore anstrengelser.

ser.

Jeg tænker på planlægningen. Vi er i dag på det sociale område nået så vidt, at vi bruger 1/3 af statens samlede udgifter.

Etiket *social* kan derfor ikke længere få statskassen til at springe op automatisk — dertil er budgetterne efterhånden blevet for stramme.

Samtidig må vi tage i betragtning, at de sociale ordninger trods alt er blevet så omfattende og så gode, at selv små procentvise forbedringer betyder mærkbare udgifter, der skal tæles i hundrede af millioner.

Hermed være ikke sagt, at vi ikke kan regne med, at der vil blive bevilget penge til kommende forbedringer på det sociale område.

Men det betyder, at der må stilles større krav til dem, der foretager planlægningen på det sociale område, og det vil i første række sige til politikerne, der jo sidder med det umiddelbare ansvar.

Vi må, når vi stilles over for krav om foranstaltninger, der medfører udgifter, stille os selv det spørgsmål, om ikke pengene kan bruges bedre et andet sted i systemet. Vi må kort sagt prioritere.

At prioritere vil sige at afveje under hensynstagen til helheden. Og helheden — det vil sige begrænsede ressourcer — og dermed nødvendigheden af at sige nej — også undertiden når det drejer sig om bæredygtige krav.

Det kan altså være ubehageligt at prioritere, men det er ikke desto mindre nødvendigt. Og som sagt må vi sætte kraftigere ind på denne front fremover.

Jeg kan i den forbindelse nævne, at socialstyrelsen har lagt grunden til det kommende planlægningssystem, der skal gøre en sådan bedre prioritering mulig.

Amt- og kommuner har foreløbig indsendt nøjagtige oplysninger, der tilsammen indeholder en status over de sociale og sundhedsmæssige forhold i hele landet, for så vidt angår personale, uddannelse, trykninger, institutionspladser o.s.v.

På længere sigt er det tanken, at hver kommune og hver amtskommune skal udarbejde 5-årige udbygningsplaner over den sociale og sundhedsmæssige virksomhed. Disse planer skal så godkendes centralt for at sikre en landsomfattende samordning.

Når dette system er indarbejdet, vil vi i højere grad, end det i dag er tilfældet, besidde værktøjet til en fornuftig planlægning og prioritering.

Når jeg formoder, at denne lille redegørelse for den danske socialreform kan interessere Dem — er det navnlig på baggrund af, at Færøerne jo hidtil trinvist har søgt at indføre de sociale landlovgivninger, vi har foretaget i Danmark — naturligvis tilpasset de særlige færøiske forhold.

Der er næppe grund til at tro andet, end at denne udvikling vil fortsætte og blive intensiveret.